

A' ROMAI TSASZARI ES AP. KIRALYI FELSEG
NEK KEGYELMES ENGEDELMÉVEL

Indult BÉTSBŐL Pénteken 3. Februariusban 1792.

Belső elegyes Tudósítatok.

A' mi kedves Korona Ferentz fő Hertzegünk a' napokban tsak hirtelen és véletlen rolszul lévén, midőn vennék észre, hogy az ájulások erőltetnék, hirtelen eret vágatának rajta, és már most magát sokkal jobban érzi. Kedves Hites fő Hertzegnéje - is a' napokban bádgyadozónak lenni mondatott. — — Felséges Urunk, ki minden igyekezettel a' maga Jobbágyinak bóldogságát munkálódja, egy *Commissiot* rendelt, ki az óltsóságot fogja munkálódni.

A' Berlinből haza-felé indult Török Követ, ezen hón. 1. napján reggeli 9 óra után érkezék 7 szekerekkel meg Bétsbe; de tsak keresztül ment, és *Svékheten* állott - meg. Azt mondják, hogy a' minden órán hozzánk érkezendő Követet ott várja meg, és ezzel *sub incognito* fogna Bétsbe visszajöni. — — Eddig nyugodalomban volt Generál Májor. *Hunnekárd* Budai Commendánszá lett. —

A' *Koburg* Sergénél-vólt Kapitány *Bayer* Májori rangal nyugodalomra lépett. — Azt mondják, hogy B. *Vetzay* Feldm. Lájd. Ur a' Hadi Commis-siohoz rendeltetett Gr. *Harrach* helyett. — — A' *Vurmzer* Húzárs Seregnél vólt Sup. Num. Májor *Knesevich* Ur a' B. *Vétsei* Sergénél valóságos Májorra lett. — H. *Lichtenstein* Aloifius Ur igen rosz-szúl érzi magát.

Ez előtt egy néhány napokkal némelly Ujjság Levelek olly hirt tettenek közönségesé, mintha a' Styriai parasztok a' Diétára Députátusokat küldeni, és Státust formálni kívánnának. Az olta ez a' dolog sok féle gyűlölséges beszédekre szolgáltatót alkalmatosságot. — Mi erről a' dologról tsak ezt írhattuk, hogy a' nevezett parasztok ezen ő kívánságokat az igaz, hogy a' Udvarnál nyilván-ságon ki-jelentették: de az egész dolog leg-kisebb tsetépaté nélkült esett, és a' leg-nagyobb izelidséggel kérték ő Felségét, hogy az ő kéréseket vizsgálás alá vévén, mint minden alattavalóinak közönséges attyok, tégyen eleget nékiek-is. — De ezen lépése a' nevezett parasztoknak még eddig leg-kisebb félelmes hirekre sem adhatott alkalmatosságot, mert ezek a' leg-szokottabb Instánsoknak útyán indultak-meg ügyeknek a' Fejedelem eleébe való terjesztésében.

Hazánk és Nemzetünk édes Attya II. *Leopold* azt meltoztatta Kegyelmesen rendelni, hogy azok, kik ennekutánna magokat Bányászásra, vagy Bányászti Tifztségekre hívánják ádni, ezentúl nem a' Bétsi fő Udvari, hanem a' *Selmetzi* Bányász-Kamrához (*Obrist-Kammer-Grafen-Amt*) tartozzanak egyenessen folyamodni; mellynek-is tökéletes hatalmában fog állani Praktikánsokat fel-venni, valamint ellenben a' magokat illetlenül viselőket hivatallyokból le-tenni. A' *Selymetzi* Bányász Kamrának Fő Grófja (*Obrist-Kammer-Graf*), most Báró *Mitrovski*. — Ugyan ezen Fels. Királyi Parantsolatnak ereje szerént, azon Praktikánsok, kik a' Magyar, és Erdély Országi Bányáknál semmi hivatalt viselni, vagy stipendiummal élni nem akarnak, ar-

ra hogy magokat közönséges helyen examináltassák, nem köteleztetnek. Méltán lehet reményleni, hogy ha *II. Leopoldnak* eddig való bölts Igazgatása alatt is nevedett már néhány Magyar Iffjakkal a' Praktikánsok' száma: ezen kegyes Rendelések után bizonytalannal kevésbbé fognak idegenkedni Magyarjaink altól a' valóban nagy, és hasznos Bányászati tudománytól; úgymint a' mellynek tanulása által tudják, hogy szülött Földjöknek bővebb esmeretere juthatnak; 's a' kik közönséges Tifztségeknak visellete által kívánják magokat és Hazájokat boldogítani: bőv jövedelmű Bányász hivatalokat kaphatnak. — Mennyi költséget nem tesznek az *Anglusok, Németek, Spanyolok, Svédok*, 's más idegen magános Emberek a' végre, hogy a' két Magyar Haza' gazdag Bányait láthassák, 's az azok körül gyűjtött tapasztalásoknak hasznát vehessék a' magok Hazájokban.

Felséges Urunknak, a' napokban ki-adott rendelése szerént, ezután az Udvari Kántzelláriák' Protokollumának (Jegyző Könyvének) más formája léfzen, mint sem eddig vólt, annyiban; hogy ezen túl, elől egy különös Szakaszban mind azon dolgoknak summái íródnak egymás után, a' mellyekre ő Felsége maga adott Resoluztiót, tsak ugyan ezen ő Felsége' Resoluzióival együtt. Ezek után következnek a' több dolgok, a' Referendáriusok' sora szerént azon rendben, a' mint referáltattak.

A' Belgium felé rendeltetett Regementeknek tiszteik szoros parancsolatot vevének, hogy bágásiájokat készen tartsák. Azt mondják hogy 80 ezerre szaporittatnék azoknak száma, kik ide még rendeltetnek, és 20-dikig indulo félben léfzenek. — Hogy valamelly rebellis Komplotnak Korifeussá Brabantziában hirtelen el-fogattanak, bizonyos; mert már az Udvari Déáriumban is ki-vagyon hirdettetve. Egy levelet hordozo 17 elztendős varosi léánka, egy *Vanderhoop* nevü Prokator, 32 *Brüszszeli* — 16 *Antwerpeni* — 3 *Löveni* 's több mások azon személlyek, kik el-fogattanak. — G. G. *Sztáray* *Námurben* 30

páltzákkal fizetteti a' Frantzia Propágándának minden utol-ért Apostolait.

*Ujj Várról 12-dik Jan. 1792. — „Haljuk! haljuk!! Audiatur & altera pars. — „Nem hiszszük mi azt ezen a' Részben, hogy az 29-dik Dec. Budáról Iró Ur, kenyeres Pajtálsa volna az meg-görbithetetlen Igazságnak: a' midőn az Isten Szenteit olly vadokkal terheli, a' mellyekben sem hire sem tanáttsa, és méltán azt itélhetné az ember, hogy *Sémei* támodott-fel *Dávid* ellen, hogy ötet szidalmazza, holott meg-kell vallani, hogy talám több képzelt okai lehettenek *Sémeinek* a' *Dávid* ellen való vadokra, mint lehet ennek az Urnak arra, hogy a' mi nyomorult Papjainkat az *Hierarchiára* való vágyodással terhellye. Meg-tettzik a' 'Sinat tselekedetiből mellyik Rész vólt az *Hierarchiára* hajlandó, mellyik Résznél vólt a' dolgokat erővel kettétörő Hatalom, mellyik vólt a' Musikus, és mellyik a' Tanátsos, mellyik Rész tsikarta - ki a' Papság markából, az ő ősi Jussaiban radicált Præfidiumot. Sokszor szegény Papjaink azt sem tudták hol orientállyák magokat, ollyan Labyrinthusokban vezette őket a' Világi Liga, és gyakran, tsak az olly helyeken kerestek magoknak réleket a' ki-búvársra, a' mellyeken a' Seculárisok grátziáját meg-sérteni nem érzették. Ha szabad a' Budáról Iró Urnak, az egész Publikum füle hallattára mást szidalmazni, és ártatlan Papjainkra azt fogni: *hogy öszve esküdtek, és ugy akarták magokat az Ekklesiák Uraivá tenni*: Nem szabad é mi nekünk magunkat a' hamis vád ellen óltalmaznunk, a' Publikum előtt panaszunkat ki-öntenünk, és a' minden napi szemmel látott tapasztalást hívni bizonyságúl. Hogy a' mi Nemes Urainknak nagy Része, valaholott Birtokos, nem tsak a' Jobbágyeknek, hanem az Ekláknak-is *qua* Eccláknak *ipso facto* Földes Uraiknak tartják magokat? vallyon sokan közüllök nem ugy nézik é Papjaikat, mint bérben fogadott Béreseiket? vallyon sok helyen nem ugy bárnak é velek, az ő meg-marasztásokban, vagy az Eklából sokszor minden igaz ok nélkül való tsúfos kivettetéseken, mint*

mint egy senkitől nem függő Despoták? szollyanak
 illy törvénytelenül meg - tsúfoltatott , és a' Paro-
 chiákról ki-hányattatott Papjaink! ha Ti nem szol-
 tok , kiáltozni fognak a' kövek , és a' Ti Parochiá-
 toknak kő és sár falai. De bizony az a' tsuda ,
 ennyi fok boszszontások között , hogy emberséges
 ember rá-is adja magát a' Magyar Országi Prote-
 stánsok között , erre a' tsúfos kenyérre , és el-bets-
 telenitetett hivatalra , és ha még tovább-is így ter-
 jed ez a' mi Halgatóinknak Papjaikon való szerte-
 len uralkodások , és azoknak betstelen sorsban va-
 ló tartások , 's valami módon a' Kegyelmes Mo-
 nárcha óltalam nélkül való Papjainkra kegyes sze-
 mekkel nem tekint , és ennek a' Világi Rélz utála-
 tos Despotizmusának nyakát nem szegi , nem tu-
 dom mi lesz Papjainkból. Ha valaki azt akarja ,
 hogy bennünket semmivé tegyen , nem kell már arra
 több , tsak a' mi Halgatóinkat arra bizgassa , hogy
 ezt a' mostani Hierarchiájokat még egy póltzal vi-
 gyék fellyebb , mindjárt magunktól öszve döllünk.
 Ha valahol , tehát itt igaz az , hogy *vert viszen ve-*
retlent. Ha igazat kell szollanunk , a' Sinodusra
 ment Uraink Deputatziója-is tsupa Interessentiából
 állott. A' mi Deputátusaink nagyobb rélzint , nem
 a' Talentum , az egyenes sziv , és a' jó Lelküség
 proba mértékére szedettek , hanem , ki Bátyám , ki
 Ötsém , ki Sógorom volt a' Mérték , a' mellyből
 ösztán olyan Bándá kerekedett , a' melly az Ec-
 clák és a' Papság böldegítésének meg - esküdt el-
 lensége volt. Ez által a' titkos Liga által a' va-
 lóságos *Bider - Mannok* , a' dolgot minden részre va-
 ló hajlás nélkül meg - itélni tudó 's meszse látó ,
 és egyenes szivű Eklák Pártfogói el - mellöztettek ,
 tsak azért hogy az Kurátorok az ő privát Confe-
 rentziájokban előre meg - tsinálván a' Listát , azokat
 kellett nolle velle választani a' Papságnak , a' ki-
 ket az ő Hatalom végezések , az ő titkos tzellyok-
 nak el-érésére alkalmatosoknak itélt. Nintsené itt
 Hierarchia? nintsen é Interessentia? nintsen é De-
 spotizmus? itéllye meg akárki — nagy kérdés ha
 vallyon nem interessentiából estek é azok az Urak
 Házai-

Házainál tartatott, és a' Sessiókat meg-előző né-
 melly Departmányok, a' mellyekben már az előre
 ki-tsinált és meg-főzött dolgokat öfzve szedvén, az
 oda bé-gyült Papság eleiben, az Péter Lapedőjé-
 ben le-eresztették 's ki-találták: haszontalan fogad-
 kozott a' Papság, hogy tilztátalan állatok azok;
 mert ott toppant ez a' menydörgő szó: öllyed,
 vágjad, és egyed, 's enni kellett akár jó izü vólt,
 akár nem — el-halgattyuk a' többit. — Nem lát-
 tuk mi a' Koróni Fridrik Ur, a' Papi Hierárchiának
 támogatásárája' 'Sinat előtt készített, Diatribe nevű
 munkáját, de azt el-merjük mondani, hogy ennek
 a' Jó Lelkü Papnak-is azon kell fájni a' szivének,
 hogy láttya mint fosztatott-meg, mind a' két Evan-
 gelicus részen lévő Papság, minden Papi Méltósá-
 gától, mint tasztatott a' Napzámosok és Bérések
 rendiben, és mint akadályoztatik hivatallya, foly-
 tatásában, és az ő Diatribéjének, nem egyébből
 kell állani, hanem abból a' véghetetlen panasz-
 ból (mellynek sohajtási rövid nap az kegyes
 Fejedelmünk Thronusát-is meg-hattyák) és a'
 melly törvénytelenül meg-sértetett Papi Jusnak fel-
 diribolását könyves szemekkel nézi, és azt fájlalya,
 miként igyekezte e' Világi Rész az 'Sinaton-is a'
 Papságot Vaskantáros Medvévé tsinálni. Ez az az
 Hierárchia, a' mellyre Koróni Fridrik Ur vágyó-
 dik. — A' rendes és bölts törvények közé szori-
 tatott Hierarchiához, hogy leg-igazabb Jusát tart-
 hattya a' Papság, azt az Ördög sem tagadhattya,
 a' mellyet torkon verve el-akar tölle venni a'
 Világi Rész, és méltán zúg ezért a' Papi Rend,
 minden felé. Adná Isten hogy Kegyes Monárkhánk
 szivét ugy igazgatná, hogy mind addig helyben ne
 hagyná a' 'Sinatok végezését, mig el-nyomattatott
 Papjaink Tractusonként a' magok Gravammenneiket fel-
 nem adják — hiszem az 'Sinattól el-maradt Papság
 még máig sem tudja mitsoda fán terem a' 'Sinatok
 végezése, és tudtunk 's akaratumk nélkül olyan ter-
 leket kíván a' 'Sinati Hierárchia nyakunkban ten-
 ni,

ni, a' mellyeket sem mi, sem a' mi Atyáink nem birtak.

Ezeket akartuk az Urnak tudtára adni — akár adja ki az Ur, akár nem, azzal nem gondolunk. A' *Budai* Ur vádjával vesse öfzve az Ur a' mi panaszunkat, ha az Publicum ítélete alá nem akarja botsátani: tsinállyon subtractiot belölle, és lássa mi a' Differentia. — Nem az én ítéletemre van bizva Barátom — helyyettem a' Publicum szokott itélni. P. T. I. V. L. M.

Apologia. Bellum contra omnes, e' vólt az Hobbesius Principiuma távol légyen, hogy ebben a' Declaratioban, ötet kövessük. — Hogy itt mindent egy Tzében akarnánk keverni, a' nem igaz. Mi-is meg-tudjuk különböztetni az Aranyat a' Salaktól, a' Búzát a' Konkolytól. Esmérünk mi a' mi fő Rendü Méltóságint között, egyenes szivü 's a' Törésen álló Moseket, az Ur Háza építésében fáradhatatlan Zorobábeleket, 's nevezetesen azt vallyuk, hogy valaholott birnak, mindenütt példás kegyességeket mutattyák szárnyaik alatt lévő Eklésiáik és Papjaik iránt. — A' Nemesi Renden-is találtatnak nem kevés számú Abdiások, de hogy sokakra reá illyen ez a' Letzke azt-is meg-bizonyithattyuk.

N. Enyed 8-dik Jan. — Az ujj esztendővel, el-kezdődének ujra nállunk az ugy'nevezett *Tizedek Lakozásai*, a' melly abból áll, hogy a' mi Uttza Kapitányaink, és Tizedes Tisztyeink egész esztendőn által, a' mit a' huzás — vonásból öfzve kaphathatnak meg-gyűjtik, és ujj-esztendő után közre tévén, abból vendégséget készitenek, mind addig a' mig a' gyűjtött *summa in succum et sanguinem* mégyen, és a' mi Elöl-járóink leg-alább két hétig az alatt nem láttyák a' napot — józanon. Az ez előtt való Hadnagy Ts. P — Ur, mivelhogy ezt a' jó régi szokást el-akarta törteni, és a' pénzt inkább az Utak és Hidak meg-ujjítására akarta fordítani, nállunk közönséges gyűlölséget szerzett vala magának; de már most Isten Kegyelmeiségéből oly bõlts.

olly bölts Hadnagyunk vagyon, a' ki ezen jó régi szokást tellyes tehetségéből oltalmazza, mivel ötet az Ég ahoz alkalmaztatott haszal áldotta - is meg. Eszünk már most és iszunk, 's számba sem veszszük ha a' szegény útozó marhája Városunk közepébe a' sárba dől-is, mit-is tartozik a' réánk? tsak mi ehelsünk és ihalsunk!! e' mellett:

Az ujj borral el-kezdődött a' mi Városunkba az idegen helyről bé-hozott boros-hordók ki-vágatása-is. Az el-múlt esztendőben olvasom vala az Urnak edgyik Kurirjában, azt a' bölts meg-jegyzést, hogy az efféle ki-vágni való borokat, ámbár privilegiuma légyen - is Varosunknak hasznosabb helyre lehetne fordítani. Igaz-is az; de nem lehet hogy a' Kurirnak tudtára ne adjom azt, hogy itt az afféle bor kárba soha se mégyen. Isten őrizz! éppen nem: jó helyre megyen az, mert a' mig a' mi Tanátsunk a' hordót meg sententziázza, a' hordónak leg-alább harmad napig a' Tanáts-háznál fogságba kell ülni, és az alatt a' Tanáts, és Tizedes Uraknak millyen izü légyen a' falusi bor tellyes szabadságok vagyon kostolgatni, tartván egy-szersmind attól-is ne hogy valami tsintalan ember-től vizes hordoval meg-tsúfoltassanak, már pedig könnyü által látni, hogy harmád napok alatt egy nagy hasú Hadnagy 12 veress orrú Tanátsbéli Ur, és 40 bor kóstoláshoz szokott Eskütt, egy boros hordó körül mire mehet, 's innen-is támadott immár ez a' nállunk hires, de igaz vers még ez előtt 20 esztendővel:

Nofza Boros Márton! rántson egy lopóval,

Hogy meg ne tsalassunk a' vizes hordóval.

Láttya hát a' Kurir Ur, hogy itt tsak a' Sepröt, és egy kevés szem-szúrásból a' hordóba töltött vizet ilzsa meg a' föld. Távól légyen hogy mi az Isten áldását, a' mig torkunk vagyon, jóra ne tudjuk fordítani! De e' mellett végye gondolóra a' Kurir azt-is, hogy nekünk felēs Szőlő-hegyeink vagynak, melly nagy kárunk következnek
azért

azért mi nekünk, ha a' füles régi időkben nem nyertük volna ezt a' privilegiumat, hogy az ide hozott idegen boros hordókat ki-vághassuk? A' mikor másutt a' bornak kupája 6 kron jár, az akkor meg ér nállunk 12 krát. Igaz ugyan az, hogy nállunk-is sok a' józan gondolkodás miatt meg-tébollyódott emberek azt akarják állítani, hogy ha mi a' kik, a' musta és tser mellett nevedvén, a' szőlő míveléshez nem értünk, 's azt tsak a' pénzes dolgosokra bizni kéntelenitetünk, hivatalunk szerint, a' mint más jól rendelt Országokban-is nagyon a' műhely mellett ülvén, érelnök, tsaválnók, és varnók a' bört, a' szőlő munkát pedig az azt értő Parasztokra bizván, azzal a' mit a' szőlő munkára költünk bort vennéak faluról, sokkal több borunk volna, és gazdagabbak volnánk mint így, a' midőn tavaszszal a' szőlő mívelésre költsön veszszük a' pénzt, a' szőlőinket napszámosok által drága pénzen nem dolgoztatjuk, hanem gazoltatjuk, 's még-is azok mellett az időt tavasz kezdetitől fogva, késő őszig el-töltyük, 's télen által olztán a' bornak nagyobb részit fel-dorbézalyuk úgy hogy a' leg-bővebb termésben-is, tsak az arra tett költségünk-is alig jö bé, közép termésben pedig, de kivált szükben tetemesen veszünk, a' minthogy a' rozsz mívelés miatt e' többire így-is történik. És innen olztán nints egy Városban ennyi adóss, és el-tzondorlatt ember mint nállunk, 's meg-vallom azt, hogy szüretkor nem igen lehet itt egyebet hallani ezen belzélgetésnél: *Komám Uram lett e' sok bora kednek? — Kevés bizony nekem Komám Uram, hanem Istennek hála ugyan ugyan szép a' jája.* De e' mind hijábavalóság! mi a' régi jó szokást el nem hadjuk, most Hadnagyunk-is jó nagyon, a' kit mi (titkoson mondok) a' Gombásit fogadóban választatunk, és a' kinek minthogy ötöt ott probára vetettük, senki eleiben nem vág, a' régi jó szokás oltalmazásában. Tartsa-meg az Isten ő Kegyelmit sok időkig, mert a' még él, tudom a' bor rajtunk nem vész!!

N. Enyed 22-dik Jan. — A' jelen - való Hónapnak 18-dikán estve hat és hét óra között nyári kemény időhez hasonló vilámások, és mendörgések voltak, nem tsuda, mert az előtt egy néhány napokon igen lágy idő volt. Különösön kétszer itt Enyed körül nagyot tsattant, de nem tett semmi kárt, mint szintén azok a' habari menkövek - is, mellyek a' Magyar nyelvben magokat gyakorló Ifjak' fejek felett koborolnak vala, még eddig egyet se vertek-le lábáról. Én reménlem, hogy nem sokára még azok-is kiket a' hazugság fiai el-ámitattak, meg-gyözödnek ezeknek ártatlanságokról, és a' köz-halzonra intézett tzeljokról. Nem hiszi az Ur, mennyi utálatos szint festenek némelly Viperák ezen ártatlan Ifjak homlokára. Nem hiszi az Ur, hány-féle alaton módokon kívánnyák őket kisebbitteni: ők még-is ezekkel nem gondolván dolgoznak, és ugy nézik a' feléjük rohanó habokat, mint az a' kőszál, mellyet még helyéből semmi szél-vész ki nem mozdithatott. Igaz a' mit az Ur egy minapi Levelében hirelt, hogy t. i. egy néhány Ifjak el-hagyták a' Déákságot, de az-is igaz, hogy nem féltekbe tselekedték ezt, hanem el-végezván itt Tanulásokat, a' Királyi Táblára mentenek: fenn fogják ők mindazáltal az itt lévőekkel tartani a' szoross egyelséget, és éppen olyan munkások lesznek közönséges tzeljokban, mint a' többi. Én a' mennyibe ezen Ifjak környülállásait tudom, olyanoknak látom őket, hogy van mihez vessék láboikat a' magok ártatlanságokon kívül-is, és hiszem azt, hogy ha Nemes Hazánk Nagygyai mind Magyar Országban, mind Erdélyben az Ország Gyűlésin illő tekintetbe vették az Anyai nyelvet, kétség kívül örömmel nézik azt, ha az Ifjak tehetségekhez képest igyekeznek a' nagyobbaknak hasznos szándékát szorgalmatos gyakorlásokkal elő segilleni. Mit árt az a' Hazának, vagy közelebbről szollván a' Kolégyomnak, ha találtnak abban olyan Ifjak, kik Anyai nyelveket többre betsüllik az idegen hangnál? A' ki egy olyan időben, mil-

lyen a' mostani, nem láttya az Anyai nyelv gyakorlásának ditséretes vóltát; szükség hogy minden nyavalyái között leg-elsöbben-is a' szemin való hájogát orvosoltassa.

Külsö Országi Tudositások.

Az *Amérikai* Frantzia szigeteken nem szünt még eddig a' Szeretsenek Rebellioja leg-kiszebbet-is: ha egy helyen tsendesedik valamit, más helyen nagyobb mértékben üti ki magát. A' Szeretsenekkel egyet értenek az itt lévő Spanyolok-is, a' mint ezt némelley el-fogatott Levelek bizonyittyák; melly ha igaz tanál lenni, nem kevésbé fogja a' Frantziák és Spanyolok közt lévő Szövettségnek félbe szakadását segíteni. Az a' hir nem vólt igaz, melly szerint az egy Europai fejer és Amérikai fekete személlyektől született, *Mulattoknak* neveztetni szokott *Kortosok* le-tsendesedteknek lenni mondattanak, söt a' Szeretsenekkel öszve foglalt erővel kegyetlenkednek ezek-is az ő vólt Uraik ellen. Némelleyek azt mondják, hogy egy *Frantzia János* nevü vólt rab szolga, mások ismét, hogy egy Europai tisztelséges fejer ábrázatú *Kaputzinus* vólna ezeknek az ő Vezérek. De akár mellyik légyen elég az, hogy magát a' Frantzia Király tábora' Generálissának nevezi, és a' maga katonái között ki-adott *parolája* ez, hogy — *éllyen a' Király 16-dik Lajos.*

Melley kegyetlenül bánnyanak ezen Szeretsenek itt az ő vólt fejer Uraikkal, eddig önként tsak azért nem emlékeztünk rólla, hogy az iszonyúságokkal ne okozzunk irtozást olvasóinkban. Itt szörnyüségék mentek már véghez. Nem rég történt, hogy zászlók helyett az ő fejer Uraiknak nyársakba húzott gyermekeiket hordozták szélyel. — Hogy a' nádméz és kafé Európában valahol oltsódjék, ez a' leg-elsö hazugság: és nintsen jobb dolog, minthogy ez mind a' kettö, tsak olyan ártikulus az életre, mely nélkül nem ehezik-meg minden ember — külömben egész Európát a' Kafé és nádméz béli

béli éhség fogná a' Szeretsen Rebellió miatt nem sok idő múlva el-borítani.

A' Frantzia N. Gyűlés Jan. 15-dikén ismét egy igen terhes Dekretomnak formálása iránt egyezett-meg Moszfiö ellen, a' Királynak nagyobbik Öt-tse ellen. Ezen készülő félben lévő Dekretom által ki fog hirdettetni, hogy a' nevezett Printz a' Frantzia Koronához való minden jussát el-vezette.

Aus triai fő Hertzeg *Maximilián*rol a' Koloniai Vál. Papi Fejedelemről azt tartják, hogy noha nem barátja az ujj Constitutzionak, mindazáltal bizonyos jó gazdaság-béli principiumjai szerént, annyira kerüli a' kiinn-vándorló Printzekkel való öszve elegyedést, hogy midőn közelebbről Bétsből a' Keresztelőről haza felé ment volna, hogy a' Printzekkel öszve ne jöjjön, *Koblentzet* el-kerülte. — Azt beszélik, hogy ezen *Maximilián* Hertzeg a' napokban ezt mondotta volna: — „A' ki-vándorlott Frantziák hasonlok a' Messiást váro 'Sidokhoz.

Azon sokakra és nem csak az Aristokratikusokra közönségesen, hanem a' Ministerekre és az egész Királyi Udvarra nézve felelmes, Ján. 14-dikén tartott, és már tudva lévő ülése a' Frantziák Nemzeti gyűlésének, egy-bizonyos planumnak ki-nyilatkozása által okozott, mellyben nem csak a' Frantziáknak Királya, Királynéja és az Europai Udvarok, hanem sok más nagy Frantziákkal edgyüt még La Fayette-is meg egyezettnek lenni mondattatik. — Az ő planuma pedig vólt, mellyről már sokszor emlékeztünk vala a' *Breteuil* planuma, a' két Parlamentomi Kamaráknak az Angliai forma szerént való bé hozása.

A' *Breteuil* plánuma szerént az alsó Ház tagjainak, a' nép közül kellett volna valamint Angliában a' népnek izabad vaxolása szerént változtatni: a' felső Háznak pedig fő familia béli személyek által kellett volna bé tölteni, és ezen méltóságnak örökös

kös jus szerint bizonyos fő familiákhoz ragadni. Sokan vóltanak olyanok, kik munkálódtanak ugyan ezen Parlamentumoknak fel állításán de úgy, hogy a' felső Ház tagjai is szabad voxolások szerint valóztassanak, a' Nemesség közül. — Ezen dolog azt okozta, hogy a' Breteuil plánumának követői is 2 részekre szakadjanak mellyek közül egyik rész, a' felső Ház tagjainak örökös just, a' másik pedig mindenkori valóztás szerént való just akart tulajdonítani. — Már hát 4 részekre szakadott vala az egész Ország u. m. a' Breteuil két féle *Planistai*, a' *Jakobiták* (az az, a' *Republicanusok*) és *Aristokratikusokra*. — Az egyetlenség világosságra hozta a' Breteuil plánumát Jan. 10 dikén; mert azok, a' kik a' felső Ház tagjainak örökös just adni féltének, magokat a' *Jakobiták* közzé tsapták, és mindent el-árultanak. — Ezek hozták világosságra azt is, hogy az Europai Udvarok jövő Tavaszi Congressusa is a' nevezett Parlamentumoknak fel állítására tzélozna. — — A' *Jakobiták* még e' félékkel is ingerlették a' népet, hogy a' Monárkhisták puskaporral akarnák fel-vettetni a' N. Gyűlést, és hogy 9-dikben a' Királynak el-szöktetésére mindenek készen lettenek vólna.

Ezek okozták a' 14-diki ujj Patriotizmust. Már ekkor ismét sokan mondatnak az uttzákon a' vérontásra magokat készen tartottaknak lenni. Kevés hijja vólt, hogy a' lámpás fák ujjanton szolgálatot nem tette nek. — Midön a' *Gédettől* dictáltatott Dekretom a' Királyhoz vitetett, a' nép ezt mondatik kiáltottnak lenni. „Hadjuk az ördögbe a' *Burboni Házat!* melly ha igaz nem, tsuda hogy sanktionálta a' Király a' Dekremot.

Az Ördök az olta, hogy a' Frantziák a' magok papjaiktól polgári hitet kívánnak, fel-kezdett szabadulni, és széltiben kezd meg-jelenni. *Strafszburg*-bol irják, hogy Jan. 6-dikán estve kopogatnak a' *Tirkhdimi* meg-esküdütt papnak az ajtaján. — Ki vagy? — Az Ördök. — Bujjbé — *felek' a' Pap* — ha Ördök vagy az ablakon; mit járíz az ajtó után? Az Ördök bé mász az ablakon. A' pap réá süti pistojját: de vagy el-hibázta, vagy vak volt a' töltés — nem ártott az Ördöknek, ki-is kapván a' papot, Ördök modon bánik vala véle. — A' lár-mára öszve szaladának a' szomszéd Nemzeti Gárdák, kik az Ördögöt meg-fogván Kolmárba fogságra vivék. Meg fog válni, hogy fejer volt e', vagy fekete az ördög. — A' történet pedig nem tréfás *Anekdota*, hanem olyan bizonyos, valamint az Ördök vagy fejer vagy fekete.

Tudósítások.

Győr 27-dik Jan. 1792. — A' Kathedrai Gyűjteménynek III-dik és IV-dik Darabjai találatnak *Josef* napi Pesti Vásárra azokon az helyeken, a' mellyeken az elsőbb Darabok találatnak. Ezekben nem lészzen semmi munkája a' magát minapában kihirdető Debretzeni Tiszteletes Urnak, ezek többnyire Originális jeles munkák. A' két első Darabban-is nem találhat az említett Tiszteletes Ur magáéra többre háromnál vagy négynél t. i. ezen Textusokról: — *Jakab* 1: 2. *Mat.* 12: 41. *1 Pet.* 3: 13. *Tsel.* 10: 16. Ezeket nem tudtam hogy kiéi, mert név nélkül jöttek hozzám, és mutathatok sok Leveleket, a' mellyek alá, nintsen ennél egyéb irva: *Jó barátja egy Városi vagy Falusi Prédikátor.* Ha hát a' Gyűjteményben illy formán találkozik valakié; a' nékem nem kisebbség, mert

a' Gyűjtemény azért Gyűjtemény, hogy külömb külömb-féle munkákból gyűjtessék. A' neve ki-hirdetésétől sem tarthat az ilyen semmit, mert erre a' végre meg-kivántatik, hogy az Authornak személyét és akaratját tudjuk. Az ujj Gyűjteményesnek tzeljét én nem tudom.

Hogy pedig mások ne gondolják, hogy egy átaljában a' Tiszteletes Ur után futólag iródot mind az, a' mi valamelyik munkájához hasonlít a' Gyűjteményben: jelentem kéntelen-is, hogy azokból a' könyvekből én-is dolgozom, 's dolgoztam másokkal edgyütt, a' mellyekből Tiszteletes Ur irt. A' jó nevelésről irtam *Saurinból* és *Tillotsonból* egy Prédikátziót; az után idővel el-tsudálkoztam rajta, melly igen hasonlónvá lettem a' Tiszteletes Urhoz, meg-látván egy Oskola Mesternél, ugyan azon do-logról, de Textus meg-változtatásával, t. i. *1 Mos. 18. 19. Tudom hogy Abrahám meg-parantsolja 's t* írott munkáját.

Igy lévén a' dolog, nem kell a' Gyűjteménynek leg-kissebbségét munkálódni azzal, hogy abban a' Tiszteletes Ur után, hibáson le iródott Prédikátziókból tóldozott munkák vagynak. Nem min-gyárt hibás az, a' mit más ugyan azon Könyvek-ből kevés külömbbséggel ir. Az idő fogja meg-mu-tatni, hogy a' Gyűjteményben ki-adattatandó Tisz-teletes Férjfiaknak munkájik lesznek-é épületeseb-bek, vagy az említett Tiszteletes Ur munkáji, a' mellyeknek ki-adására erőt, tehetséget kíván a' Kathedrai Gyűjtemény Authora.

---

*Bétsben a' Kohlmarkton az Artária Kompániánál,
Pesten a' Lidéman — Szebenben pedig a' Hoch-
meiszter boltyaikban tanáltatik:*

„ Mappa novissima Regnorum Hungariæ, Croa-
tiæ, Slavoniæ, nec non Magni Principatus Transil-
vaniæ

vaniae juxta adornatissimas, observationes, adhibitisque certissimis veritatis fontibus descripta. Seren: Hung. et Boh. Reg. Hær. Principi et Arch. Austr. Alexandro Leopoldo Reg. Hung. Palatino D. D. D.

Ezen leg-jobb tapasztalások szerint, és a' leg-meg-visgáltabb kútfejekből, a' lehető szorgalmatossággal, fáradsággal és költséggel készítettett, rézre mettetett, négy Régál levelekből (Arkusokból) álló — *Magyar Országoknak és a' véle határos Országoknak Géografica Mappája*, a' leg-nagyobb tapasztalásu Geográfusoknak itéletek szerint a' leg-jobb és leg-tökéletesebb. A' Bétsi Meridianushoz vagy alkalmaztatva. Minden folyóvizek a' magok rendes folyamattok szerint; és a' leg-ujjabb Posta utak mellett tanáltató Posta Státziók olly szorosán vagynak ezen Mappán fel-jegyeztetve, hogy a' rajta tanáltató Országoknak Posta mutató Mappájául is igen hasznoson szolgálhat. A' V-megyék az alkalmasabb haszon vehetés kedvéért számokkal, és Polgári 's katonai vidékeik szerint, minden ujjabb eredetü helyekkel és változásokkal edgyütt, melyek iránt a' régibb Mappákon fogyatkozás vagy on, szorgalmatosan fel-jegyeztetve vagynak. — Mivel ennek készítettésére, mind belső joságát, mind a' mettizést illető külső szépségeket a' mi nézi, a' leg-nagyobb lehető szorgalmatosság fordittatott: ehhez képpest ennek szerzője minden ahoz tudóktól, kiknek ezen Mappát meg-visgálás végett kezekbe ajánlani szerentséje vagy on, ennek közönséges helybehagyását reméli.

Az ára ezen 4 Régál Hollándus papiross levelekből álló igen tisztán illuminált Mappának 4 fl. 30. kr. — Frantzia papirossan pedig, a' határok széleit illuminálva — — 4 fl.